

Å l a n d s l a n d s k a p s n ä m n d s

N:o 2/1946.

framställning till Ålands landsting med förslag
till landskapslag om centralsjukhus för landskapet
Åland.

Redan länge har frågan om anläggande av ett centralsjukhus för landskapet stått på dagordningen. Redan 1939 dryftade landskapsnämnden frågan om förbättrande av sjukvårdsförhållandena i landskapet och därvid diskuterades även inrättandet av ett centralsjukhus för hela landskapet. Titt och tätt har även i Landstinget samt också i tidningspressen höjts röster därför. Varje ålänning vet att sjukvården är landskapets mest brännande problem. Allt för länge har lösningen därav skjutits åt sidan, inte på grund av bristande intresse, utan på grund av ekonomiska och andra svårigheter. På allvar aktuell blev frågan senaste höst, då det blev uppenbart, att Ålands allmänna sjukhus för att kunna fylla de anspråkslösaste fordringar måste utvidgas, bl.a. för att åstadkomma större utrymme för en utökad personal. Bekant är huru landskapsnämnden vidtog förberedande åtgärder för tillbyggnad av sjukhuset. Bekant är även huru landskapsnämndens anhållan tvenne gånger om tillstånd för erhållande av material och för byggandet av myndigheterna i Helsingfors möttes

med ett blankt avslag. Därförinnan hade Landstinget beviljat nödiga medel för tillbyggnaden. Ålands allmänna sjukhus har nog tjänat ut. Under gångna tider har sjukhuset med hänsyn till utrymme och resurser väl fyllt sin uppgift, men i vår tid är sjukhuset väl föråldrat, och sjukhusbyggnaden "skavad" av tidens tand.

Det är ju allmänt bekant, att ett tillräckligt antal sjukplatser icke står de sjuka i landskapet till buds uti landskapets samtliga sjukhus. Alla sjukplatser, 51 till antalet, hava de senaste åren så gott som alltid varit besatta. Till all lycka för de sjuka, vilka här icke kunnat beredas sjukplats, och vilka framför allt icke i landskapet kunnat beredas specialvård, har Sverige generöst ställt cirka 30 sjukplatser till förfogande. Men icke ens detta har alltid varit nog, utan mången ålänning har sökt sig till sjukhus i riket, där det dock varit mycket ont om lediga sjukplatser.

Ovanstående giver otvetydigt vid handen att inrättandet av ett större centralsjukhus för landskapet är absolut av nöden, ett sjukhus vid vilket även specialvård stode till buds. I riket har anläggande av centralsjukhus möjliggjorts genom lagen den 7 maj 1943 samt sagda lags verkställighetsförrordning av den 29 oktober samma år. Landskapets nämnden har, efter att hava hört kommunerna i landskapet, skridit

till lagstiftning i ämnet. Enligt den nu föreslagna landskapslagen skall, såsom jämväl rikslagen stadgar, landskommun ha minst en sjukplats på fulla 750 samt stad - alltså Mariehamn - på 375 till den mentalsskrivna befolkningen hörande invånare. Centralsjukhuset skall omfatta minst tre av läkarvetenskapens specialområden. Uti rikslagen medgives kommunerna rätt att själva välja, huruvida de vilja ansluta sig till ett centralsjukhus eller skaffa sig föreskrivet antal sjukplatser vid annat för ändamålet lämpligt sjukhus. En dylik valfrihet har icke kunnat medgivas landskapets kommuner, vilka enligt förslaget till landskapslag äro förpliktade att ansluta sig till landskapets centralsjukhus. Skulle valfrihet även här medgivas, så kunde detta vara ägnat att äventyra tillkomsten av centralsjukhuset.

Uti anläggningskostnaderna skola kommunerna taga del med 50 % av sjukhusets på sjukplats, fördelade anläggningskostnader, medan resten täckes med landskapsmedel. Ekonomiskt svaga kommuner kunna på ansökan befrias helt eller delvis från erläggande av engångskostnad samt på viss tid från utgivande av föreskrivna årliga bidrag. För utgifterna under verksamhetsåret äro kommunerna jämväl skyldiga att bidraga i förhållande till det antal platser de förfoga över i sjukhuset. Det föreliggande förslaget är indelat i två kapitel, in-

nefattande första kapitlet allmänna stadganden om sättet för centralsjukhusets tillkomst, kommunernas deltagande i sjukhusets kostnader, sjukhusets ekonomiska förvaltning och kommunernas deltagande däri m.m. Det andra kapitlet åter innefattar verkställighetsföreskrifter angående i första kapitlet nämnda åtgärder. I sak överensstämmer förslaget till landskapslag i det stora hela med rikslagstiftningen i ämnet, stadgandena i landskapslagen dock anpassade efter särförhållandena i landskapet.

Med hänvisning till förestående får landskapsnämnden vördsammast förelägga Landstinget till antagande nedanstående

L a n d s k a p s l a g

om centralsjukhus för landskapet Åland.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas

Kap. I.

Allmänna stadganden.

1 §.

För den allmänna sjukvården i landskapet Åland anlägges ett centralsjukhus, omfattande minst tre av läkarvetenskapens specialområden. Kommunerna i landskapet skyldigkännas att deltaga i centralsjukhusets uppförande, underhåll, förvaltning och utnyttjande i en

av centralsjukhus möjliggjorts genom lagen den 7 maj 1943 samt samlags verkställighetsförordning av den 29 oktober samma år. Landskapsnämnden har, efter att hava hört kommunerna i landskapet, skridit

lighet med de i denna landskapslag stadgade grunder.

2 §.

Ålands landskapsnämnd äger efter kommunernas hörande bestämma centralsjukhusets namn och förläggningsort.

3 §.

Landskapets kommuner äro förpliktade att teckna sjukplatser i centralsjukhuset, landskommunerna en plats på fulla sjuhundrafemtio och Mariehamns stad en sjukplats på fulla trehundrasjuttiofem till den mantalsskrivna befolkningen hörande invånare. Kan enighet icke uppnås rörande det antal sjukplatser, som kommunen skall övertaga i centralsjukhuset, äger Ålands landskapsnämnd härom bestämma efter medicinalstyrelsens och kommunens hörande.

4 §.

Såsom engångskostnad för delaktighet i centralsjukhuset är kommun skyldig att för varje till densamma hörande sjukplats erlägga hälften av sjukhusets på sjukplats fördelade anläggningskostnader, vilka vid en utvidgning av centralsjukhuset skola beräknas på sätt i 6 § 3 mom. sägs.

Till sjukhusets årliga underhålls- och driftkostnader, uti vilka jämväl inberäknas utgifterna för reparationer, skall kommun så-

som bidrag åt landskapet för de å kommunens sjukplatser vårdade, i vilka kommun utfärdat betalningsförbindelse eller vilka hava hemortsrätt i kommunen, per vårddag erlägga hälften av det belopp, som i medeltal fördelat per vårddag i sjukhuset återstår, sedan sjukhusets inkomster från berörda kostnader avdragits. Finnes i sjukhuset friplatser, skola härav påkallade kostnader vid avdragets bestämmande upptagas såsom sjukhusets inkomst, beräknade enligt dagavgiften i den vid rikets civila sjukvårdsanstalter tillämpade lägsta betalningsklassen.

Kommuner i svag ekonomisk ställning kunna av Ålands landskapsnämnd på anhållan helt eller delvis befrias från erläggandet av den engångskostnad, som i 1 mom. stadgas, samt för viss tid från utgivandet av de i 2 mom. stadgade årliga bidragen, och stanna dessa utgifter i sådana fall landskapet till last.

5 §.

Med de i centralsjukhuset delaktiga kommunerna skall av landskapet uppgöras grundläggningsbrev, vari bestämmes:

- 1) vilka av läkarvetenskapens specialområden sjukhuset skall omfatta;
- 2) sammanlagda minimiantalet sjukplatser i sjukhuset, med beak-

tande av, att antalet av landskapets sjukplatser ej må understiga tredjedelen av sjukhusets samtliga sjukplatser;

3) antalet sjukplatser, till vilka envar deltagande kommun erhåller nyttjanderätt;

4) när och i vilka poster i centralsjukhuset delaktig kommuns andel i anläggningskostnaden skall erläggas;

5) tidpunkten, då sjukhuset skall öppnas för drift; samt

6) övriga förhållanden, som anses böra i grundläggningsbrevet regleras.

Grundläggningsbrevet undertecknas å landskapets vägnar av Å-lands lantråd samt å varje delaktig kommuns vägnar av dennas här- till befullmäktigade ombud.

Vid utvidgning av centralsjukhuset skall mellan de delaktiga kommunerna och landskapet uppgöras nytt grundläggningsbrev med iakttagande i tillämpliga delar av vad ovan om grundläggningsbrev är stadgat.

6 §.

Sedan grundläggningsbrevet undertecknats, skall för sjukhusets planläggning, tillsynen över byggnadsarbetet och granskning av företagets räkenskaper tillsättas en byggnadskommission. Byggnads-

projektet och därtill hörande ritningar fastställas av Ålands landskapsnämnd efter medicinalstyrelsens hörande.

Byggnadskommissionen skall bestå av en ordförande och fyra ledamöter. Av dessa utses ordföranden och tvenne ledamöter av Ålands landskapsnämnd och tvenne ledamöter samt dessas suppleanter av de i centralsjukhuset delaktiga kommunerna.

Vid utvidgning av centralsjukhuset skola kommunerna för varje av dem övertagen ny sjukplats erlægga sin andel i anläggningskostnaden enligt den i 4 § 1 mom. angivna fördelningsgrunden. Understiger den på detta sätt beräknade bidragssumman det belopp, som i medeltal belöper sig på sjukplats, då såväl nyinrättade som förutvarande kommunala sjukplatser medräknas, skall jämväl denna skillnad erläggas, till fördelning mellan kommunerna efter antalet dem tillhöriga sjukplatser.

7 §.

Centralsjukhuset äges av landskapet och skall vid sjukvård, som däri lämnas, tillämpas de för rikets civila sjukvårdsanstalter gällande bestämmelser.

För sjukhusets ekonomiska förvaltning tillsättes en direktion, som består av centralsjukhusets överläkare såsom självskriven ord-

förande samt fyra ledamöter, av vilka Ålands landskapsnämnd utser tvenne -- en av dessa bör om möjligt vara landskapsläkaren -- och de i sjukhuset delaktiga kommunerna tvenne jämte suppleanter för dem, alla för tre år i sänder.

Förslag till inkomst- och utgiftsstat samt bokslut för sjukhuset handlägges av direktionen och stadfästes av Ålands landskapsnämnd.

Angående sjukhusets förvaltning länder i övrigt till efterrättelse, vad om rikets civila sjukvårdsanstalter är stadgat.

8 §.

Val av medlemmar och suppleanter för kommunerna till den i 6 § 2 mom. nämnda byggnadskommissionen och i 7 § 2 mom. stadgade sjukhusdirektionen, skall äga rum vid sammanträde av i centralsjukhuset delaktiga kommunernas ombud, och kan vid sådant sammanträde även behandlas andra frågor berörande kommunernas delaktighet i sjukhuset. Angående ombudsstämman, vid vilken varje kommuns ombud tillkommer så många röster, som kommunen har sjukplatser i sjukhuset, gälla i övrigt i tillämpliga delar, vad därom är särskilt stadgat.

9 §.

I centralsjukhuset delaktig kommun tillkommer stadigvaranderätt att

nyttja sjukhuset inom ramen av det antal sjukplatser, varöver kommunen förfogar, och intagas å kommunens sjukplatser sådana sjuka, för vilka kommunen utfärdat betalningsförbindelse, eller vilka hava hemortsrätt i kommunen.

I mån av utrymme intagas även å sjukhusets övriga sjukplatser i 1 mom. avsedda sjuka.

10 §.

För utnyttjande av kommunernas sjukplatser uppbäres dagavgift enligt den vid rikets civila sjukvårdsanstalter tillämpade lägsta betalningsklassen.

11 §.

Vid ändring av kommunal indelning kan sjukplats överföras från en kommun till en annan.

12 §.

Ålands landskapsnämnd kan överenskomma om offentlig eller enskild inrättnings anslutning till centralsjukhuset. Ej må likväl landskapets för allmän sjukvård avsedda sjukplatser genom sådan överenskommelse understiga fjärdedelen av sjukhusets samtliga sjukplatser.

Sjukhusets drift må i föregående moment nämnda fall icke föranleda merkostnader för de i sjukhuset delaktiga kommunerna. Landska-

pet svarar för att vederbörande inrättningar erlägga stadgade vård-
avgifter och fullgöra sina förpliktelser i övrigt.

13 §.

Finner kommun ~~ett~~ kostnad, som med stöd av 4 § utkräves, är
alltför högt beräknad eller att vid förvaltningen av centralsjukhu-
set kommunens rätt eller fördel eljest lidit intrång, må kommunen
bringa ärendet under länsstyrelsens i landskapet Åland avgörande.

Sakägare, som icke nöjes åt länsstyrelsens beslut, må däri söka
ändring hos högsta förvaltningsdomstolen i härför särskilt stadgad
ordning.

Vad nu är sagt angår icke debitering av avgift, som i 10 § nämnts.

14 §.

Innefattar centralsjukhuset specialavdelningar för sinnessjuka,
tuberkulösa eller andra sådana patienter, gälla om sjukhusvården i
dem, vad därom särskilt är stadgat. Nyssnämnda avdelningar äro
icke att hänföra till de i denna landskapslag avsedda specialområden

Kap. II.

Verkställighetsföreskrifter.

15 §.

För utredande av huru stort antal sjukplatser kommun är skyldig

att anskaffa uti centralsjukhuset, äger kommun på anfordran till
dahålla Ålands landskapsnämnd av denna nödigbefunna uppgifter rö
rande invånarantalet i kommunen enligt senast uppgjorda mantalsl
den.

16 §.

Ålands landskapsnämnd uppger förslag till grundläggningsbrev
för centralsjukhuset, varvid kommunerna eller deras ombud böra b
redas tillfälle att framföra sina åsikter rörande de bestämmelse
som skola i grundläggningsbrevet intagas. Därjämte kallar land
skapsnämnden kommunens utsedda ombud till sammanträde i och för
grundläggningsbrevets undertecknande och val av representanter f
kommunerna i byggnadskommissionen.

17 §.

Har Ålands landskapsnämnd, såsom i 3 § sägs, bestämt det antal
sjukplatser, som kommun skall övertaga i centralsjukhuset, anses
kommunens delaktighet i centralsjukhuset vara i enlighet därmed
stämmd.

18 §.

Tidpunkten för erläggandet av kommunernas engångskostnader f
delaktighet i centralsjukhuset må icke genom bestämmelse i grund

läggningsbrevet framskjutas längre än att halva beloppet förfaller till betalning, då centralsjukhusets byggnadsarbeten vidtaga och återstoden, då sjukhusföretagets räkenskaper blivit av byggnadskommissionen godkända.

19 §.

Å kommun ankommande årliga bidrag till centralsjukhuset förfaller till betalning, då sjukhusets direktion godkänt förslaget till sjukhusets bokslut för vederbörande räkenskapsår, och Ålands landskapsnämnd fastställt detsamma.

20 §.

Engångskostnaden för delaktighet i centralsjukhuset uppbäres hos kommunerna genom Ålands landskapsnämnds kamrerarkontor och årsbidragen genom sjukhusdirektionens försorg.

I samband med indrivningen av engångskostnadens sista post skall kommun tillhandahållas nödiga uppgifter om sjukhusets byggnadskostnader och antalet sjukplatser ävensom det utlåtande, som av byggnadskommissionen avgivits över granskningen av sjukhusföretagets räkenskaper.

Vid indrivningen av kommunernas årsbidrag skall till kommun överlämnas uppgift angående de utgifter och inkomster, som enligt

de av Ålands landskapsnämnd fastställda bokslutet lagts till grund för årsbidragets bestämmande, så ock erforderliga upplysningar angående sammanlagda antalet vård dagar å kommunens sjukplatser samt å sjukhusets friplatser.

21 §.

Till centralsjukhusets anläggningskostnader hänföres utgifter som påkallas genom anskaffande av byggnadstomt och nödigt markområde, röjning och planering av tomten, uppförande i fullfärdig skick av de för sjukhuset erforderliga sjukhus-, ekonomi- och bostadsbyggnader, anordningar för vattenförsörjning samt för anskaffande av elektrisk och annan kraft, byggande av erforderliga vägar, stängsel och andra fasta anläggningar, ävensom anskaffande av möbler och husgeråd, klädesförråd, läkarinstrument och annan i sjukhuset och dess ekonomiavdelning nödvändig utrustning ävensom av byggnadskommissionens löner och andra kostnader.

Till underhålls- och driftkostnaderna räknas utgifterna för underhåll och reparation av byggnader, inredning, årsanskaffningen av klädesförråd och annan nödig utrustning, avlöning åt läkare, vård- och annan personal samt tillfälliga biträden, kosthållning för patienterna samt vård- och övrig personal, medicinalier

och förbandsmaterial, vattenförsörjning, värme, lyse, elektrisk- och annan kraft, tvätt och renhållning samt andra av sjukhusverksamheten förorsakade löpande utgifter.

22 §.

Vid sammanträde, som i 16 § avses, föres ordet av Ålands lant- råd intill dess grundläggningsbrevet blivit undertecknat och de representanter för kommunerna, vilka underskrivit grundläggningsbrevet, inom sig utsett ordförande och viceordförande för de i centralsjukhuset delaktiga kommunernas ombudsstämma. Härefter skrider stämman till val av kommunernas medlemmar och suppleanter i byggnadskommissionen.

Ordförande, som utsetts på sätt i 1 mom. sägs, eller vid förfall för honom viceordföranden åligger att i god tid före sjukhusets öppnande för drift draga försorg om sammankallande av ombudsstämma för val av medlemmar och suppleanter för kommunerna i sjukhusets direktion samt att vid denna stämma leda ordet intill dess stämman för sig utsett ordförande och viceordförande.

Vad i 2 mom. är stadgat äge motsvarande tillämpning med avseende å sådant sammanträde av kommunernas ombud, som före utgången av mandattiden för kommunernas medlemmar i direktionen skall hål-

las för val av medlemmar för följande verksamhetsperiod.

I centralsjukhuset delaktig kommun, som önskar att vid ombudsstämman skall till behandling upptagas någon av delaktigheten i sjukhuset föranledd, kommunernas gemensamma angelägenhet, äger härom underrätta övriga kommuner och, där ordföranden vägnar att utfärda kallelse till sammanträde för ärendets handläggning, härvid draga försorg.

23 §.

Centralsjukhusets byggnadskommission sammankallas av ordföranden, kallelsen bör delgivas medlemmarna senast fjorton dagar före byggnadskommissionens första sammanträde samt därefter i den ordning byggnadskommissionen besluter.

Är ordföranden hindrad att biva sammanträde, utses någon av medlemmarna att för tillfället leda ordet. Sammanträdet är beslutfört, då ordföranden och minst två ledamöter äro tillstäda.

Uti det protokoll, som skall vid byggnadskommissionens sammanträde föras, bör antecknas de vid sammanträdet närvarande ävensom där framställda förslag och förefallna omröstningar samt fattade beslut. Där protokollet icke omedelbart justeras, skall justeringen verkställas av ordföranden och en för varje gång här

för utsedd ledamot.

24 §.

Å byggnadskommissionen ankommer:

- 1) att hava vårdnad därom, att förslagen till centralsjukhusets planläggning och därtill hörande ritningar uppgöras samt att godkänna förslagen och insända desamma till Ålands landskapsnämnd, som för utlåtande överlämnar förslagen till medicinalstyrelsen och därefter äger fastställa dem;
- 2) att fatta beslut angående byggnadsarbetets utförande, såvitt ärendet icke förbehållits Ålands landskapsnämnds avgörande;
- 3) att draga försorg om anskaffande av sjukhusets löseegendom;
- 4) att besluta huru tillsynen över byggnadsföretaget och därtill hörande räkenskapsföring skall å byggnadskommissionens vägnar ordnas;
- 5) att besluta om granskning av byggnadsföretagets räkenskaper samt om desamma avgiva utlåtande, som insändes till Ålands landskapsnämnd;
- 6) att vid behov verkställa den i 6 § 3 mom. i denna landskapslag om centralsjukhus omförmälda värdesättningen; samt
- 7) att behandla övriga byggnadskommissionen åliggande ange-

lägenheter.

25 §.

Vad ovan i 23 § är sagt äge motsvarande tillämpning i fråga om centralsjukhusets direktion, dennas sammankallande, beslutförelse och protokollsföring.

26 §.

Centralsjukhusets direktion åligger:

1) att hava vårdnad därom, att vid sjukhusets ekonomiska förvaltning gällande lagar och förordningar samt behörigen meddelade föreskrifter efterlevas och att sjukhuspersonalen i dessa avseenden fullgör sina skyldigheter;

2) att till Ålands landskapsnämnd avgiva utlåtande angående sökandena till ekonomtjänsten vid sjukhuset samt att till sagda styrelse ingå med förslag om utnämning av bokförare, kassör, maskin-mästare och kosthållsföreståndarinna;

3) att till sjukhuset med landskapsnämndens begivande antaga kanslibiträde vid ekonomiförvaltningen, arbetsledarinna och -ledare och bevilja nämnda befattningshavare avsked;

4) att anordna semesterledighet åt kanslibiträdet, arbetsledarinnan och -ledaren ävensom att till Ålands landskapsnämnd ingå

med förslag om semesterledighet för ekonomen, bokföraren och kassören samt till handhavande av dessa tjänster och befattningar under ledigheten;

5) att på ekonomens framställning, såframt behov därför förefinnes och nödiga anslag beviljats för ändamålet, antaga kontorsbiträde, tvättföreståndarinna, föreståndarinna för linneförrådet, trädgårdsmästare, eldare-gårdskarl och vaktmästare samt bevilja avsked åt dem;

6) att besluta, huru skötseln av byggnader och löseegendom skall å direktionens vägnar övervakas samt huru direktionen skall företrädas vid den årliga avsyningen av byggnaderna;

7) att tillse att ekonomens kassa inventeras minst en gång varje månad samt att inventeringsinstrument insändes till Ålands landskapsnämnd ävensom att granska ekonomens redovisningar och inventeringsförteckningar; samt

8) att behandla övriga direktionen åliggande angelägenheter.

27 §.

Har med stöd av 12 § denna landskapslag överenskommelse träffats om annan offentlig eller enskild inrättnings anslutning till centralsjukhus, åligger det sådan inrättning att erlagga;

1) ersättning för de av inrättningen övertagna sjukplatsernas anläggningskostnader enligt vad härom vid sjukplatsernas upplåtande överenskommits;

2) de särskilda årliga kostnader, som tilläventyrs hänföra sig till förberörda sjukplatser; samt

3) den andel av hela sjukhusets verkliga årskostnader, som efter antalet vård dagar belöper sig på inrättningens sjukplatser.

28 §.

Där inrättning, som i 27 § avses, förfogar över särskild avdelning i centralsjukhuset, skall i överenskommelsen omnämnas de till avdelningen hörande sjukplatsernas utnyttjande och annan förvaltning, dock med iakttagande av att angelägenheter, som beröra jämväl sjukhuset i övrigt, böra underställas sjukhusmyndigheternas behandling och avgörande.

29 §.

Läkare vid centralsjukhuset skall vara av medicinalstyrelsen godkänd för befattningen. Medicinalstyrelsen är berättigad att utöva uppsikt över sjukhusets verksamhet och bör vid sjukhuset föras sjukjournal i behörig ordning.

Mariehamn den 13 februari 1946.

på landskapsnämndens vägnar:

Gislew Thandförs.

Oh. Thandförs.